

Plantenwerkgroep KNNV afdeling Nijmegen, verslag 2024

In het verslagjaar werden 23 excursies georganiseerd, van eind april tot en met oktober: 16x op woensdagavond en 7 dagexcursies op een zondag.

Koningsdag 27 april was traditiegetrouw de 1^e plantenexcursie van het jaar. Dankzij Louis Geraets bezochten we terreindelen op Landgoed Tongelaar, Noord van Mill (NB). De andere 6 dagexcursies waren naar de Kijfwaard/Lobberdensche Waard bij Pannerden, natuurherstelproject Koningsven/De Diepen bij Milsbeek, Kraaijenbergse Plassen bij Beers, Raamdal/ Graafsche Raam Zuid van Escharen, Doddendaal-Ewijk binnendijks naar de Waal uiterwaard, en de Klompenwaard bij Doornenburg. De twee laatsten waren tevens afdelingsexcursies.

Het aantal deelnemers aan de excursies bedroeg minimaal 6 en maximaal 15 personen (gemiddeld 9,2). Daarnaast namen vijf leden deel aan een door Floron-district Gelderland-Midden georganiseerde dagexcursie naar Keent aan de Maas bij Velp die ook op onze agenda was opgenomen.

Alle geplande excursies konden doorgang vinden dit jaar, ook al was het weer wisselend en af en toe heel warm en droog. Opnieuw waren er in voorjaar en najaar geen winterbijeenkomsten in het depot van De Bastei. We hopen die in 2025 te kunnen hervatten nadat de verhuizing achter de rug is naar een nieuwe locatie (een gehuurde ruimte in het voormalige Canisius College aan de Berg en Dalseweg). Een aantal leden bezocht zaterdag 14 december 2024 het jaarlijkse Flora-Festival dat wederom in Nijmegen werd georganiseerd door de Stichting Floron samen met de KNNV.

Een greep uit de excursies en waarnemingen in 2024:

** Koningsdagexcursie naar Landgoed Tongelaar, N van Mill (27/4):*

Het bleek nog wat vroeg in het seizoen zodat relatief weinig bloeiende of goed ontwikkelde planten te zien waren. Toch 234 soorten planten kunnen noteren, waaronder nog bloeiende Slanke sleutelbloem (*Primula elatior*), al bloeiend Moeraskartelblad (*Pedicularis palustris*), blauwe veldjes van Kruipend zenegroen (*Ajuga reptans*) en Gewone ereprijs (*Veronica chamaedrys*). Daarbij continu het geluid om ons heen van grasmus, braamsluiper en zingende nachtegalen.

** Ubbergen, Kasteelselaan e.o. (1/5):*

Tegenwoordig oogt het gebied wat rommelig en drukker belopen (hondenuitlaat), zeker na zo'n mooie warme en zonnige dag. Gelukkig vonden we nog wel Bosanemoon (*Anemone nemorosa*), een groot veld Paarbladig goudveil (*Chrysosplenium oppositifolium*), Prachtklokje (*Campanula persicifolia*), enz.; ook een 8-tal zeggesoorten waarvan met name Hangende zegge (*Carex pendula*) en de voor Nederland zeer zeldzame Slanke zegge (*Carex strigosa*). Genoteerd 173 soorten.

** Open veld in Heumensoord (8/5):*

Misschien wel de verrassendste plantenexcursie van het jaar. De wijze waarop het terrein in gebruik is, maakt het mogelijk dat hier allerlei leuke, vaak hele kleine, eenjarige soorten van schralere zandgronden groeien, vaak in grote aantallen: Bleke hoornbloem (*Cerastium glutinosum*), Grondster (*Illecebrum verticillata*), Mosbloempje (*Crassula tillaea*), Kandelaartje (*Saxifraga tridactylites*), Blauw walstro (*Sherardia arvensis*), Eekhoorngras (*Vulpia bromoides*), Tandjesgras (*Danthonia decumbens*), Vreemde ereprijs (*V. peregrina*), Glad biggenkruid (*Hypochaeris glabra*) en zeldzaamheden zoals Steentijmereprijs (*Veronica acinifolia*), Kleine ogentroost (*Parentucellia latifolia*), Sikkeldroogbloem (*Gnaphalium subfalcatum*). Op de streeplijst kwamen 153 soorten planten.

** Akkers en bermen aan Heiveldweg, gem. Wijchen (15/5):*

Van begin tot einde regenachtig met tussendoor buien. Gehuld in regenpak maakten we er het beste van en de leukere soorten op een wildakker vergoedden veel: Bolderik (*Agrostemma githago*), Valse kamille (*Anthemis arvensis*), Gele kamille (*Anthemis tinctoria*), Slofhak (*Anthoxanthum aristatum*), Grote leeuwenklauw (*Aphanes arvensis*), Korensla (*Arnoseris minima*), Korenbloem (*Centaurea cyanus*), Glad

biggenkruid (*Hypochaeris glabra*), Stijf vergeet-mij-nietje (*Myosotis stricta*), etc. Ondanks de nattigheid en een onderbreking om een afgedwaalde deelnemer te traceren toch 152 soorten op de lijst gezet.

** Groenlanden buitendijks, W van Bizonbaai (5/6):*

Hoewel beperkt door de toenemende Waal-waterstand die de strandjes en kribben onbereikbaar maakte, noteerden we 198 soorten zoals Groot glaskruid (*Parietaria officinalis*), Trosdravik (*Bromus racemosus*), Harige ratelaar (*Rhinanthus alectorolophus*), Springzaadveldkers (*Cardamine impatiens*), Gegroefde veldsla (*Valerianella carinata*) en Knolribzaad (*Chaerophyllum bulbosum*).

** Boerenlandpad aan de Persingensestraat, Ooijpolder (26/6):*

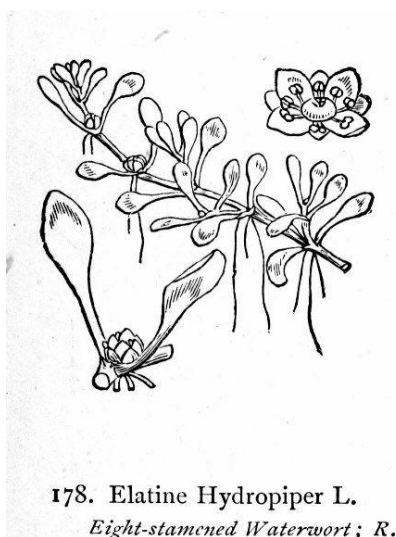
Een erg warme plakavond en een ietwat trieste tocht omdat het pad grof geklepeld bleek en de haag ernaast half afgehakt. Veel van de opmerkelijke soorten waren nauwelijks te herkennen. We vonden restanten van Reuzenmargriet (*Leucanthemum maximum*), Vaste lupine (*Lupinus polyphyllus*), Bont kroonkruid (*Securigera varia*), Esparcette (*Onobrychis viciifolia*), Geel walstro (*Galium verum*), Kleine pimpernel (*Poterium sanguisorba*), Gewone agrimonie (*Agrimonia eupatoria*). Gelukkig ook nog resten van het gras *Bromopsis riparia*, een nieuwe Dravik-soort die we hier in 2022 voor het eerst vonden voor Nederland. Bij elkaar 138 soorten planten genoteerd. Die avond ook genoten van het explosieve geluid van een Ceti's zanger, een overstekend ree en de vele hazen in het veld.

** Koningsven/De Diepen, Milsbeek: herstelproject W van de Zwarteweg en gebiedsontwikkeling Noord van Zandwinning De Banen (30/6):*

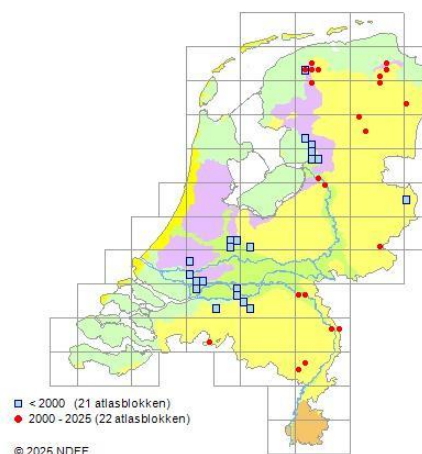
Omdat er een vergunning was, konden we het terrein in onder begeleiding van Kim Lotterman en Jan van Mierlo (beide Natuurmonumenten). Deze dag noteerden we 245 plantensoorten. Eerst bezochten we het deel Westelijk van de Zwarteweg. In het water veel Loos blaasjeskruid (*Utricularia australis*), verder veel Moeraskartelblad (*Pedicularis palustris*), zeker 12 soorten zegge (*Carex spec.*), diverse soorten orchideeën, Geelhartje (*Linum catharticum*) en andere bijzonderheden. Nabij stond een plek met de in Nederland inburgerende Gele wikke (*Vicia lutea*). Na de lunch bekeken we een deel van het nieuwe ontwikkelgebied bij de zandwinplassen: op droge, grunderige stukken volop Vroege haver (*Aira praecox*), Zilverhaver (*Aira caryophylla*), Dwergviltkruid (*Logfia minima*), én Moeraswespenorchis (*Epipactis palustris*) als geheel nieuwe soort voor het gebied. Opvallend in dit deel is de fruitbomen en hagenaanplant met o.a. Kerspruim (*Prunus cerasifera*).

** ZW-zijde Kraaijenbergse Plassen, Noord van De Plaats/ Wielweg: bermen, oevers(14/7):*

Door hoge waterstanden gedwongen namen we een andere route naar De Geest. Een graslandje stond vol Rapunzelklokje (*Campanula rapunculus*) en kleurige Knikkende distel (*Carduus nutans*). Meest bijzondere soort van de dag bleek Klein glaskroos (*Elatine hydropiper*) in het water van de Westelijke plas. Alles bijeen noteerden we 219 soorten planten.

Tekening uit H. Coste, Flore de France 1901-1906

Verspreiding Klein glaskroos in Nederland
(bron: NDFF Verspreidingsatlas Vaatplanten)

** ZW-zijde Kraaijenbergse Plassen, Noord van De Plaats/ Wielweg: bermen, oevers(14/7):*

Door hoge waterstanden gedwongen namen we een andere route naar De Geest. Een graslandje stond vol Rapunzelklokje (*Campanula rapunculus*) en kleurige Knikkende distel (*Carduus nutans*). Meest bijzondere soort van de dag bleek Klein glaskroos (*Elatine hydropiper*) in het water van de Westelijke plas. Alles bijeen noteerden we 219 soorten planten.

** Radboud terrein Oost, van Heijendaalseweg/Reinier Postlaan tot Rene Descartesdreef (24/7):*

Een avond met 212 soorten op de lijst, waarvan vele uitgezaaide of aangeplante soorten die het oog streelden: Ruige weegbree (*Plantago media*), Rapunzelklokje (*Campanula rapunculus*), Duifkruid (*Scabiosa columbaria*), Beemdkroon (*Knautia arvensis*), Veldsalie (*Salvia pratensis*), anjer-soorten, Grote tijm (*Thymus pulegioides*), Korenbloem (*Centaurea cyanus*), Kleine pimpernel (*Poterium sanguisorba*), Blauw kattenkruid (*Nepeta racemosa*), Slofhak (*Anthoxanthum aristatum*), zelfs Engels gras (*Armeria maritima*) en uitzaaiende Kurkeik (*Quercus suber*). Ook opmerkelijke, voor Nederland zeldzame soorten als Lancetbladige basterdwederik (*Epilobium lanceolatum*) en Ruige leeuwentand (*Leontodon hispidus*).

** Het Raamdal/ Graafse Raam Z van Escharen met bermen, bosjes, moerassige oevers (4/8):*

Een zeer gevarieerde lijst met 244 genoteerde soorten: Waterdrieblad (*Menyanthes trifoliata*) in een vijver, lokaal Grote waternavel (*Hydrocotyle ranunculoides*) in de Graafse Raam, een 7-tal soorten zegge (*Carex spec.*), Liggend hertshooi (*Hypericum humifusum*) en Stinkende ballote (*Ballota nigra* subsp. *meridionalis*) en Muurbloemmosterd (*Coincya monensis* subsp. *cheiranthos*) rond bomen langs de Karweg. Maar de grootste verrassing kwam op het einde van deze dag. We vonden een veldje met Hondsviooltje (*Viola canina*). Die zien we niet vaak (meer), want door intensiever landgebruik op veel plaatsen achteruitgegaan.

Hondsviooltje (*Viola canina*), in 2024 ook tussen Malden en Groesbeek (foto Twan Teunissen)

** Noordoever van de Waal, Z van buurtschap Loenen: rivieroever, grasland, moeras (14/8):*

Vorig jaar konden we er niet komen, nu is de dijk nog erg vers na de 'versterking' en de uiterwaard was gemaaid. Daarin wel een laagte met Zwanenbloem (*Butomus umbellatus*) en Rode waterereprijs (*Veronica catenata*). Langs de rivier ook mooie Engelse alant (*Inula britannica*) en veel Herfstasters. Onder het viaduct en langs de weg een aantal zoutminnende planten: polletjes Stomp kweldergras (*Puccinellia*

distans), Zilte schijnspurrie (*Spergularia marina*) en Hertshoornweegbree (*Plantago coronopus*). Er werden 175 soorten gestreept.

** Ewijk, binnendijks vanaf Doddendaal naar de Waal uiterwaard (15/9, tevens afdelingsexcursie):*

Een zonnige dag in gevarieerd gebied en een even gevarieerde lijst van 256 genoteerde soorten planten. In het bos o.a. Boskortsteel (*Brachypodium sylvaticum*) en Groot heksenkruid (*Circaea lutetiana*), veel Gevlekte dovenetel (*Lamium maculatum*) in de bosrand; hier ook Kruisbladwalstro (*Cruciata laevipes*). In een natte laagte drooggevalen bloeiende én vruchtdragende Grote watereppe (*Sium latifolium*) met duidelijk zichtbare tussenschotjes in de bladsteel van de onderste bladen (een belangrijk kenmerk t.o.v. Kleine watereppe en Groot moerasscherm).

** Klompenwaard, Doornenburg (6/10, tevens afdelingsexcursie):*

Langs de strang nog bloeiende Polei (*Mentha pulegium*), Borstelkrans (*Clinopodium vulgare*), Slijkgroen (*Limosella aquatica*), Zilte greppelrus (*Juncus ranarius*), Liggende ganzेरिक (*Potentilla supina*), etc.. Elders o.a. Brede ereprijs (*Veronica austriaca* subsp. *teucrium*), Veldsalie (*Salvia pratensis*), Kleine ruit en Poelruit (*Thalictrum minus* en *T. flavum*). Pronksoorten van de Waaloever in deze tijd van het jaar zijn verschillende soorten amaranten en ganzenvoeten: Duifkruid, Welriekende ganzenvoet, Rechte alsem, enzovoort, enzovoort. Resultaat was een lijst van 229 plantensoorten.

Sophie Hochstenbach
Nijmegen, 30 januari 2025